

ע"פ 799/19 - טגבוצ'קול נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 799/19

לפני: כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: טגבוצ'קול

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 19.12.2018 (כבוד השופטת ד' כהן-לקח) ב-
ת"פ 20423-03-18

תאריך הישיבה: ז' בסיון התשע"ט (10.06.2019)

בשם המערער: עו"ד גבריאל טרונישילי

בשם המשיבה: עו"ד שרית משגב

בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ע' ברון:

1. ערעור על גזר-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים ב-ת"פ 20423-03-18 (כבוד השופטת ד' כהן-לקח) מיום 19.12.2018. במסגרתו נדון המערער לעונש של 60 חודשי מאסר בפועל ולהפעלת חמישה חודשי מאסר על תנאי במצטבר - כך שסך הכל נקבע שירצה 65 חודשי מאסר בפועל, מיום מעצרו; כן נגזרו על המערער מאסרים על תנאי. זאת לאחר שהורשע, על פי הודאתו, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

כתב האישום המתוקן

2. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן שהוגש לבית המשפט המחוזי, המערער, יליד 1986, והמתלונן, יליד שנת 1957, הכירו ביום 27.2.2018, ושתו יחד אלכוהול החל משעות הצהריים של אותו היום. בתאריך 28.2.2018, עובר לשעה 02:15, המערער והמתלונן שהו בגן בשכונת גילה בירושלים. המערער היה תחת הרושם שהמתלונן מנסה לקיים איתו מגע מיני. בסמוך לשעה 02:15, בעוד המתלונן שרוע על הרצפה בגן האמור, בעט המערער בעוצמה במתלונן, ללא הפסקה ובכל חלקי גופו, בעיקר בפניו ובראשו. כן דרך ברגלו על פניו של המתלונן שוב ושוב ובעוצמה. במהלך הדברים, המערער הפך את המתלונן מצד לצד באמצעות רגליו וקרא לעברו: "קום יא בן זונה קום יא בן זונה". כל זאת במשך 10 דקות לפחות, אף לאחר שהמתלונן איבד את הכרתו, עד שהמערער נעצר על ידי משטרה שהוזעקה למקום. בהמשך, בדרך לתחנת המשטרה, המערער אמר לשוטר: "חבל שהוא לא מת", וכי אם יראה שוב את המתלונן יהרוג אותו. למתלונן נגרמו חבלות ראש ופנים, שבר באפו, דימום מוחי בכמה מוקדים, ונפיחות משמעותית בפניו ובמצחו שבגינה לא יכול היה לפקוח את עיניו. המתלונן אושפז בבית חולים במחלקה לטיפול נמרץ, במשך כ-10 ימים.

בגין כל אלה, הואשם המערער בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה.

ההליך בבית המשפט המחוזי

3. המערער הודה במיוחס לו בכתב האישום המתוקן, והורשע כאמור על פי הודאתו בהכרעת דין מיום 11.10.2018. כך בהתאם להסדר טיעון שגובש בין הצדדים, במסגרתו הוסכם כי הסרטון של האירוע נושא כתב האישום יוכל לשמש לצורך הטיעונים לעונש וכי ייערך תסקיר שירות מבחן למערער; ובית המשפט אמנם הורה על עריכתו, עובר למתן גזר הדין.

בתסקיר מיום 11.11.2018 ציין שירות המבחן כי המערער ניהל לאורך השנים אורח חיים עברייני והתמכרותי, ולמרות ששולב בעבר מספר פעמים במסגרות טיפוליות לגמילה מאלכוהול ומסמים, הוא חזר שוב ושוב לבצע עבירות תוך צריכת אלכוהול וסמים. כן צוין כי למרות שהמערער לקח אחריות על מעשיו וביטא אמפתיה כלפי המתלונן, הוא התקשה להתבונן בדפוסי התנהגותו האלימים. במצב דברים זה, שירות המבחן לא המליץ לשלב את המערער בקהילה טיפולית, ותחת זאת המליץ לבחון את אפשרות שילובו בהליך טיפולי במסגרת מאסרו, הן ביחס לדפוסי התמכרותו הן ביחס לדפוסי האלימים.

4. ביום 19.12.2018 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בגדרי גזר הדין, בית המשפט עמד על החומרה הרבה שבנסיבות ביצוע העבירה. כך שעה שהמערער ביצע מעשי אלימות חמורים ואכזריים במתלונן, בעוצמה רבה וללא רחמים, המכוונים לאיבר גוף רגיש - ראשו של המתלונן, בעוד המתלונן שרוע על רצפת הגן; והמערער לא חדל ממעשיו גם לאחר שהמתלונן איבד את הכרתו, עד אשר המשטרה הגיעה למקום האירוע. עוד צוין, כי פוטנציאל הנזק שהיה צפוי להיגרם הוא רב, ואך בנסה האירוע לאנסתיים במות המתלונן אובנכותצמיתה. לקולה ציין בית המשפט את העובדה שמעשי האלימות החלו בעקבות סברתו של המערער כי המתלונן מנסה לקיים עימו מגע מיני, את העובדה שמעשי האלימות לא היו מתוכננים ושהמערער פעל לבדו, וכן את העובדה שהמעשים לא גרמו למתלונן נכות תמידית. בנוגע לכך שהמערער היה נתון להשפעת אלכוהול בעת ביצוע המעשים, קבע בית המשפט כי מאחר שהיותו של המערער תחת השפעת אלכוהול הייתה מרצונו ומדעתו-השפעת האלכוהול אינה מהווה סיבה להקל עימו. עוד צוין, כי בעבירת חבלה בכוונה מחמירה הפסיקה קבעה מנעד רחב של עונשים בהתאם לנסיבות המקרה ואופיו של הנאשם. בית המשפט סקר שורה של פסקי דין שניתן להשליך מהם למקרה דנן, ולבסוף קבע מתחם ענישה הנע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ציין בית המשפט המחוזי כי שקל לחומרה את עברו הפלילי הלא מבוטל של המערער, הכולל 10 הרשעות בעבירות אלימות, רכוש והחזקת סמים; וכי אין מדובר במעידה חד פעמית ולא במאסר ראשון של המערער. כן צוין כי תליועומדנגדומאסר על תנאיבן 7 חודשיםשלאהרתיעו. נוסף על כך, עמד בית המשפט על תסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער, ממנו עולה כי ניכרת מגמה של החמרה בעבירות האלימות שביצע לאורך השנים, כי המערער שולב מספר פעמים בעבר במסגרות טיפוליות לגמילה מסמים ללא הצלחה, וכי ניכר שיש צורך בהרתעת המערער ובהגנה על שלום הציבור מפניו. לזכות המערער, בית המשפט זקף את הנסיבות הבאות: הודאת המערער ונטילת אחריות על מעשיו; הבעת חרטה כנה מצידו; ילדותו הקשה ומציאות חיים מורכבת; רצון שהביע לטפל בבעיותיו ולהתחיל "דף חדש" בחייו; ותקופת מעצרו.

5. בסופו של יום, לאחר ששיקלל ואיזן בין כלל השיקולים שנזכרו לעיל, החליט בית המשפט למקם את עונשו של המערער ברף האמצעי של מתחם העונש ההולם שקבע בעניינו. בהתאם, השית בית המשפט המחוזי על המערער את העונשים הבאים: 60 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו; מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, כאשר התנאי הוא כי לא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע; מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, כאשר התנאי הוא כי לא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון (למעט עבירת איומים); וכן, הפעלת עונש המאסר על תנאי בן 7 חודשים, שהוטל על המערער על ידי בית משפט השלום ברחובות ביום 20.7.2015, ב-ת"פ 37235-05-15 (כבוד השופטת ע' רון-סג"נ), באופן ש-5 חודשים מתוכו יופעלו במצטבר לעונש המאסר בפועל שהושת עליו, וחודשיים בחופף.

הליך הערעור

6. לקראת הדיון בערעור, הגיש שירות המבחן תסקיר נוסף בעניינו של המערער. בתסקיר העדכני מיום 2.6.2019, נכתב כי הלה משולב במחלקה לטיפול בהתמכרויות בכלא, וכי לאחר סיום הטיפול במחלקה הוא מיועד להמשך טיפול באלימות כללית. שירות המבחן עמד בתסקיר על החשיבות הנודעת לכך שהמערער יסיים את הטיפול שבו החל, ונציגת שירות המבחן גב' וייס חזרה והדגישה עניין זה בדיון שהתקיים לפנינו. נוסף על כך, עולה מהתסקיר כי המערער מתחרט על מעשיו, מודע לדחפיו האימפולסיביים, מבטא מוטיבציה גבוהה להליך הטיפולי ומתפקד בצורה חיובית במסגרת כותלי הכלא.

7. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי שגה הן בקביעת מתחם הענישה הן בקביעת העונש במסגרתו, שלגישתו מחמיר מהנוהג במקרים דומים. לדבריו, בית המשפט לא נתן משקל הולם לנסיבות המקילות בעניינו, ובכללן: העובדה שלא היה תכנון מוקדם; היותו של המערער תחת השפעת אלכוהול בשעת ביצוע העבירה; היעדר שימוש בכלים המשמשים לתקיפה; העובדה שלא נגרמה למתלונן נכות צמיתה; והטענה כי הייתה התגרות מוקדמת מצד המתלונן-סברתו של המערער שהמתלונן מנסה לקיים עימו מגע מיני. עוד נטען, כי שגה בית המשפט כאשר זקף לחובתו את כשלונותיו בהליכי גמילה קודמים שבהם שולב, ולא זקף לזכותו את תפקודו בבית המעצר ואת היותו נקי מסמים. לבסוף, טוען המערער כי היה מקום לייחס משקל רב יותר לקבלת האחריות המלאה על מעשיו שייתרה את העדת המתלונן, ולהליך השיקום שבו החל המערער עוד בעת מעצרו.

המשיבה מצידה טוענת כי דין הערעור להידחות. לעמדתה, תסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער מעלה כי המועד הנכון לבחינת ההליך השיקומי שעובר המערער הוא לקראת ועדת השחרורים, ולא בשלב מוקדם זה שבו לא ניתן לצפות אם ההליך השיקומי יצלח. עוד ביקשה המשיבה לציין כי מאז ההרשעה נושא הדיון, המערער הורשע בעבירה נוספת של תקיפת שוטר ממועד שקודם לאירוע בעניינו - ונדון בגינה לחודשיים מאסר בחפיפה, וגם זאת יש לקחת בחשבון.

דין והכרעה

8. לאחר עיון במכלול החומר, ושמיעת טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו, הגעתי לכלל דעה כי דין הערעור להידחות. ואבאר.

בפתח הדיון אזכיר את הכלל הידוע שלפיו ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש רק במקרים חריגים של טעות מהותית וברורה שנפלה בגזר הדין או של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה והנוהגת במקרים דומים (ע"פ 5931/11 עבדולייבנ' מדינת ישראל, פסקה 15(22.10.2013); ע"פ 9437/08 אלגריסינ' מדינת ישראל, פסקה 14(12.5.2009); ע"פ 3091/08 טרייגרנ' מדינת ישראל, פסקה 11(29.1.2009); ע"פ 7563/08 אבוסיבחינ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 7439/08 פלונינ' מדינת ישראל(4.3.2009)). עניינו של המערער אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים שבהם ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית. העונש שנגזר על המערער הוא ראוי והולם בהינתן הנסיבות ולנוכח הענישה הנוהגת במקרים דומים; וניכר שבית המשפט המחוזי נתן דעתו והתחשב בכל אותן נסיבות מקילות שניתן לזקוף לטובתו של המערער.

9. כאמור, המערער הורשע על פי הודאתו בעבירת חבלה בכוונה מחמירה. בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה היתרה הגלומה בעבירות אלימות, לנוכח הפגיעה הקשה בערכים המוגנים של שלמות הגוף והנפש וההגנה על הביטחון, ועל הצורך בהרתעה מפני ביצוען. על רקע התגברות מעשי האלימות אפניכרת מגמהברורהבפסיקה שלהחמרהבענישהבעבירותאלימותבכללולבעבירתחבלהחמורהבנסיבותמחמירותבפרט, לא כל שכן בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה כבעניינו(ראו, למשל, ע"פ 7475/14 מהדינ' מדינת ישראל, פסקה 13 (25.12.2014); ע"פ 2350/14 ג'עברינ' מדינת ישראל, פסקאות 29-30 (18.1.2015); ע"פ 8244/17 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 13-14 (21.6.2018)).

בעניינו, נסיבות העבירה חמורות במיוחד. מעשה האלימות שבוצע על ידי המערער התרחש בשעת לילה

עמוד 4

מאוחרת, לאחר שהמערער והמתלונן שהו יחד בגן ציבורי ושתו משקאות אלכוהוליים. המערער, שסבר כי המתלונן מנסה לקיים עימו מגע מיני, לא היסס לתקוף את המתלונן; ויותר מכך - המשיך לתקוף ולחבול במתלונן דקות ארוכות ולא חדל גם לאחר שהמתלונן, שהיה שרוע כל אותה עת על הרצפה, איבד את הכרתו ולא היווה כל איום מבחינת המערער, כך עד שהגיעה המשטרה. המערער אף הגדיל לעשות והודה בפני השוטר כי חפץ במות המתלונן. אומנם האירוע לא הסתיים בנזק בלתי הפיך, אך זאת רק במזל.

10. בניגוד לטענת המערער, בית המשפט המחוזי זקף לזכותו את כל אותן נסיבות מקילות שטען להן, ובכללן את תפקודו בבית המעצר, היותו נקי מסמים, העובדה שלקח אחריות מלאה על מעשיו ורצונו הכן להשתלב בהליך טיפולי. וכפי שציין בית המשפט המחוזי, אלמלא נטילת אחריות וחרטה מצד המערער והרצון שהביע להשתלב באפיקים טיפוליים בכלא, העונש שהושת עליו היה חמור יותר.

כך בהינתן שמעבר לנסיבותיו הקשות של המקרה דנן, לא ניתן להתעלם גם מעברו הפלילי של המערער שכולל 10 הרשעות קודמות, ביניהן בעבירות אלימות שבגינן אף ריצה עונשי מאסר לא מבטלים. אין המדובר אפוא במעידה חד פעמית של המערער, אלא בהתנהגות חוזרת ובמגמת החמרה; המאסר המותנה שהיה תלוי ועומד נגדו לא הרתיעו - ולכך נודעת חומרה יתרה. ועוד ייאמר כי העובדה שבית המשפט שהרשיע את המערער בעבירה נוספת של תקיפת שוטר, התחשב בגזר דינו בעונש שהוטל על המערער בתיק נושא הערעור והשית עליו חודשיים מאסר בחפיפה למאסר כאן - מהווה סיבה נוספת שלא להתערב בעונשו של המערער בעניינו.

ובנוגע לטענתו של המערער כי העבירה בוצעה לאחר שתיית אלכוהול ובהשפעתו, וכי יש להתחשב בכך - אמנם המערער צרך אלכוהול עובר לביצוע העבירה, ואולם המערער הכניס עצמו מדעתו ומרצונו למצב שבו הוא מסכן את הציבור ואף את עצמו; ואינו יכול לכן לצפות להתחשבות במצבו כנסיבה מקילה אלא ההיפך מכך (סעיף 34ט(ב) לחוק; ע"פ 6001/13 קסה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (29.1.2014)). עמדתי על הדברים במקרה אחר שבא לפניי בע"פ 7701/14 אל טייב נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.5.2016):

"[...] עובדתהיותו של אדם תחת השפעה של אלכוהול בעת ביצוע עבירה, שעה שנכנס במודעות למצבה שכרות, אינה מהווה "קרבה לסייגלאחריות פלילית" כאמור בסעיף 40ט(א)(9) לחוק העונשין, וגם לא נסיבה המקלה אחרת. שאם לאנאמר כן, נמצאנו מעודדים שימוש שופרזבאלכוהול, על ידי מתן הקלות למעשים אסורים שבוצעו בחסותו של המשפט. לא זוהי התכוונותו של המחוקק [...] שכרות כשלעצמה, כאשר היא תוצאה של בחירה ורצון חופשיים, אינה מהווה נסיבה המקלה - ובנסיבות מסוימות אף צריך שתהא נסיבה מחמירה" (ההדגשות במקור, ע"ב').

אומר עוד, כי אין באבחנה שניסה לערוך המערער בין הפסיקה שאליה הפנה בית המשפט בגזר דינו למקרה דנן, כדי לסייע בידו. כפי שציין בית המשפט המחוזי, הענישה בגין הרשעה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה היא רחבה ומגוונת בהתאם לנסיבות, והנסיבות במקרה זה כפי שהוברר אינן מצדיקות התערבות בעונשו של המערער.

11. סוף דבר, אם תישמע דעתי נדחה את הערעור.

שופטת
עמוד 5

השופט מ' מזוז:

אני מסכים.

שופט

המשנה לנשיאה:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ע' ברון.

ניתן היום, ט"ו בתמוז התשע"ט (18.7.2019).

שופטת

שופט

המשנה לנשיאה
